

ZESTAW EGZAMINACYJNY JĘZYK POLSKI

II ETAP EDUKACYJNY SZKOŁA PODSTAWOWA Klasa VIII

imię i nazwisko ucznia

dzień - miesiąc - rok

przeprowadzenia egzaminu

Tekst

Adam Mickiewicz „Pan Tadeusz”

Tadeusz tam pogląda, gdzie nie siedzi żadna.
To miejsce jest zagadką; młodź lubi zagadki;
Roztargniony, do swojej nadobnej sąsiadki
Ledwo słów kilka wyrzekł, do Podkomorzanki;
Nie zmienia jej talerzów, nie nalewa szklanki,
I panien nie zabawia przez rozmowy grzeczne,
Z których by wychowanie poznano stołeczne; [...]

Dano trzecią potrawę. Wtem pan Podkomorzy,
Wławszy kropelkę wina w szklanę panny Róży,
A młodziej przysunawszy z talerzem ogórki,
Rzekł: «Muszę ja wam służyć, moje panny córki,
Choć stary i niezgrabny». Zatem się rzuciło
Kilku młodych od stołu i pannom służyło.
Sędzia, z boku rzuciwszy wzrok na Tadeusza
I poprawiwszy nieco wylotów kontusza,
Nalał węgryzna* i rzekł:
«Dziś, nowym zwyczajem
My na naukę młodzież do stolicy dajem;
I nie przeczym, że nasi synowie i wnuki
Mają od starych więcej książkowej nauki;
Ale co dzień postrzegam, jak młodź cierpi na tem,
Że nie ma szkół uczących żyć z ludźmi i światem.
Dawniej na dwory pańskie jechał szlachcic młody;
Ja sam lat dziesięć byłem dworskim Wojewody,
Ojca Podkomorzego, mościwego pana
(Mówiąc, Podkomorzemu ścisnął za kolana);
On mnie radą do usług publicznych sposobił,
Z opieki nie wypuścił, aż człowiekiem zrobił. [...]
Gdy inni, więcej godni Wojewody względów,
Doszli potem najwyższych krajowych urzędów,
Przynajmniej tom skorzystał, że mi w moim domu
Nikt nigdy nie zarzuci, bym uchybił komu
W uczciwości, w grzeczności; a powiem to śmiało,
Grzeczność nie jest nauką łatwą ani małą. [...]
Grzeczność wszystkim należy, lecz każdemu inna;
Bo nie jest bez grzeczności i miłość dziecinna,
I wzgląd męża dla żony przy ludziach, i pana
Dla sług swoich, a w każdej jest pewna odmiana.
Trzeba się długo uczyć, ażeby nie zbłądzić
I każdemu powinna uczciwość wyrządzić [...]
To mówiąc, Sędzia gości obejrzał porządkiem;
Bo choć zawsze i płynnie mówił, i z rozsądkiem,
Wiedział, że niecierpliwa młodzież terazniejsza,

Że ją nudzi rzecz długa, choć najwymowniejsza.
Ale wszyscy słuchali w milczeniu głębokiem.
Sędzia Podkomorzego zdał się radzić okiem;
Podkomorzy pochwałą rzeczy nie przerywał,
Ale częstym skinieniem głowy potakiwał

» Tu Pan Sędzia nagłym zwrotem głowy
Skinął na Tadeusza, rzucił wzrok surowy:
Znać było, że przychodził już do wniosków mowy.
Wtem brząknął w tabakierę złotą Podkomorzy, I rzekł:

«Mój Sędzio, dawniej było jeszcze gorzej!
Teraz, nie wiem, czy moda i nas starych zmienia,
Czy młodzież lepsza, ale widzę mniej zgorzenia.
Ach, ja pamiętam czasy, kiedy do ojczyzny,
Pierwszy raz zawitała moda fancuszczyzny! [...]
Krzyczano na modnisiów, a brano z nich wzory;
Przebranie, Strój, Obcy Zmieniano wiarę, mowę, prawa i ubiory.
Była to maskarada, zapustna** swawola,
Po której miał przyjść wkrótce wielki post — niewola!
[...]
Jeśli kto i czuł wtenczas, że polskie ubranie
Piękniejsze jest niż obcej mody małpowanie,
Milczał; bo by krzyczała młodzież, że przeszkadza
Kulturze, że tamuje progresy***, że zdradza!
Taka była przesądów owocnych władza! [...]

* węgryz - rodzaj wina

** zapusty - karnawał

***progres – postęp, rozwój

1. Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zakreśl P lub F 2p.

Wypowiedzi Sędziego i Podkomorzego dotyczą dobrych manier młodych ludzi P /F

Opinie Sędziego i Podkomorzego są wobec współczesnej im młodzieży krytyczne P /F

**2. Uzupełnij zdania. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.
1p.**

Przyczyną wygłoszenia przez Sędziego nauki o grzeczności było rozczarowanie **A/B**.
Przedmowa miała na celu **C/D**

- A.** zachowaniem Tadeusza wobec Panien przy stole
- B.** słowami Podkomorzego skierowanymi do córek

- C. wywołanie dyskusji
- D. pouczenie młodych

3. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. 1p.

Na podstawie podanego fragmentu utworu można powiedzieć, że Podkomorzy to osoba

- A. łatwo wpadająca w gniew
- B. osądzająca innych w wyważony sposób
- C. lubiąca strofować ludzi
- D. wiecznie narzekająca na mode pokolenie

4. Wyjaśnij, na czym polegała różnica zdań na temat młodzieży między Sędzią a Podkomorzym. 2p.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Jak sądzisz czy Podkomorzy był dla Sędziego autorytetem? Uzasadnij odpowiedź czytając odpowiedni fragment tekstu. 2p.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. Wyjaśnij, jak rozumiesz znaczenie zwrotu „rzucił wzrok surowy” użytego w tekście. 2p.

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....

7. Podaj dowolny związek frazeologiczny z czasownikiem rzucać i wyjaśnij znaczenie tego związku. 2p

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. 1p.

Użyte w podanym fragmencie Pana Tadeusza słowo grzeczność można zastąpić sformułowaniem

- A. miłe słowa
- B. dobre maniery
- C. bezinteresowna przysługa
- D. brak wyrachowania

9. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. 1p.

W kontekście sytuacji przy stole wypowiedziane przez Podkomorzego zdanie «Muszę ja wam służyć, moje panny córki, choć stary i niezgrabny» jest

- A. sugestią
- B. argumentacją
- C. apelem
- D. prośbą

10. Odpowiedz, czy znaczenie poniższych symboli związane jest z wymową wypowiedzi Sędziego. W uzasadnieniu stanowiska sformułuj dwa argumenty.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

11. W poniższym tekście znajdź imiesłowy przysłówkowe i zapisz je poniżej.

Adam Mickiewicz uważany jest za największego przedstawiciela polskiego romantyzmu. Poeta, debiutując tomikiem „Ballady i Romanse” w 1822 r. rozpoczął nową epokę w dziejach literatury polskiej. Potem, napisawszy kolejne dzieło „Dziady”, postanowił zmierzyć się z utworem bardziej klasycznym w formie. Wymyślił epopeję o Polsce szlacheckiej zatytułowaną „Pan Tadeusz”. Napisał ją regularnym trzynastozgłoskowcem, co znaczy, że każdy wers ma po 13 sylab. Ludzie, czytając to dzieło 30 lat później - po klęsce powstania listopadowego, mieli łzy w oczach. Płakali za zniewoloną ojczyzną. Tęskniąca za odzyskaniem niepodległości młodzież uczyła się wtedy w rosyjskich szkołach, gdzie panował zakaz odzywania się po polsku.

Imiesłowy przysłówkowe:

.....

12. Sformułuj przemówienie, w którym przekonasz słuchaczy, że warto dbać o dobre manieri w relacjach z ludźmi.

.....

